23/11/2020

Ιστορική εκδήλωση: “Δύο φορές το 21”

/ Ενορίες

Οι ήρωες και οι ηρωίδες του ’21, σήκωσαν το ανάστημά τους, έπιασαν τα όπλα, πήραν πρωτοβουλίες και κυρίως τη ζωή και τη μοίρα τους στα δικά τους χέρια. Έγιναν ήρωες, θρύλοι που ενέπνευσαν και συνεχίζουν να εμπνέουν έναν ολόκληρο κόσμο. Έγιναν τραγούδια, ποιήματα, πίνακες ζωγραφικής, αγάλματα. Έγιναν ιστορία.

Ιστορική εκδήλωση με τίτλο «Δυο φορές το 21: 21 άνδρες και 21 γυναίκες, αυθεντικά πρότυπα της Ελληνικής Επαναστάσεως», πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 22 Νοεμβρίου, στο πλαίσιο του προγράμματος «ENOPIA εν δράσει...» του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς.

Δείτε την εκδήλωση:

Συμμετείχαν η κα Αγγελική Μαστομιχαλάκη, Δρ. Φιλοσοφικής, Συγγραφέας, Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου και ο κ. Παντελής Ζούρας, Θεολόγος καθηγητής και Συγγραφέας.

Η εκδήλωση εντάσσεται στο πλαίσιο του αφιερώματος με γενικό τίτλο «Ιστορικές αλήθειες και προβληματισμοί στο κατώφλι της επετείου των 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821», που πραγματοποιείται σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Επιστημόνων Πειραιώς (Σ.Ε.Π.).

Η συζήτηση, πραγματοποιήθηκε χωρίς την συμμετοχή ακροατηρίου και μεταδόθηκε ζωντανά από το διαδίκτυο, μέσα από το κανάλι του «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει…» στο YouTube.

Τους ομιλητές παρουσίασε ο Πρόεδρος του Σ.Ε.Π. κ. Παναγιώτης Χαρατζόπουλος, Φυσικός Msc, MEd.
Όπως τόνισε ο κ. Χαρατζόπουλος, προλογίζοντας την εκδήλωση, στην ιστορική πορεία ενός έθνους, τα πρόσωπα είναι που γράφουν την ιστορία, με το ήθος, με τα αυθεντικά στοιχεία της προσωπικότητας τους, με το ηρωικό τους παράδειγμα που τα οδήγησε πολλές φορές σε πράξεις αυτοθυσίας και σε κατορθώματα που συνέβαλαν καθοριστικά στην πραγμάτωση του οράματος της ελευθερίας του γένους από τον οθωμανικό ζυγό.

Γιατί η περίοδος της Τουρκοκρατίας, υπήρξε μία κρίσιμη περίοδος της Ελληνικής ιστορίας, όπου ο Ελληνισμός αγωνιζόταν να επιβιώσει. Οι υπόδουλοι έδειξαν αξιοθαύμαστη αντοχή και κατόρθωσαν μέσα από πολύ δύσκολες συνθήκες να διατηρήσουν όλα τα στοιχεία της εθνικής τους υπόστασης και να προχωρήσουν προς την δική τους αναγέννηση.

Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, αναδείχθηκαν οι ηρωικές μορφές, που παρουσίασαν στην συνέχεια, οι δύο ομιλητές της εκδήλωσης και που βασίζονται στο ομώνυμο, υπό έκδοση, βιβλίο τους, που θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις «Εν πλω».

Παντελής Ζούρας

Όπως τόνισε ο κ. Ζούρας, η χώρα μας στην πορεία της μέσα στο χρόνο πέρασε πολλές περιπέτειες. Γνώρισε εποχές μεγάλης δόξας και άνθισης, εποχές φωτεινές, χρυσές. Έζησε όμως και χρόνια σκοτεινά, χρόνια δύσκολα, γεμάτα φόβο και απελπισία, χρόνια γεμάτα βία και θάνατο, χρόνια σκλαβωμένα. Μια τέτοια δυσβάστακτη περίοδος ήταν και αυτή της Οθωμανικής κυριαρχίας, της Τουρκοκρατίας.

Για σχεδόν 400 χρόνια οι Έλληνες υπέμεναν καρτερικά όλα τα βάσανα που οι κατακτητές τους επέβαλαν και περίμεναν τη στιγμή που ενωμένοι και αποφασισμένοι για «Ελευθερία ή Θάνατο» θα έπαιρναν ξανά στα χέρια τους τη

μοίρα της πατρίδας τους και της ζωής τους.

«Ο θρήνος, το σκοτάδι, και τα χρόνια σκλαβιάς, δεν κατάφεραν ποτέ να σβήσουν από τη μνήμη και τις καρδιές των Ελλήνων όλα αυτά τα ένδοξα χρόνια της ιστορίας τους. Πάντα περίμεναν τη στιγμή που ο τουρκικός ζυγός θα αποτελούσε παρελθόν και λεύτεροι θα φώτιζαν ξανά τον κόσμο με το πνεύμα και τις αξίες τους.»

Η πίστη στον Θεό τους έδινε μεγάλη δύναμη όλα αυτά τα δύσκολα χρόνια, σημείωσε ο κ. Ζούρας. Τους έκανε να μην ξεχνούν τις ρίζες τους, τη γλώσσα τους, τον πολιτισμό τους, τον ηρωισμό και την αυταπάρνηση των προγόνων τους. Ο κλήρος βοήθησε πολύ σ' αυτό μέσα από την εκπαίδευση των παιδιών, τη διάσωση κειμηλίων, την αντιγραφή πολλών σπουδαίων βιβλίων και κειμένων. Πολλά μικρά και μεγάλα επαναστατικά κινήματα προσπάθησαν μέσα σ' αυτά τα 400 χρόνια να αποτινάξουν τον οθωμανικό ζυγό. Δεν τα κατάφεραν όμως, γιατί δεν υπήρχε ούτε η κατάλληλη οργάνωση, ούτε η ενότητα που χρειαζόταν. Ώσπου ήρθε η στιγμή κάπου στις αρχές του 19ου αιώνα. Η ιδέα της λευτεριάς είχε ωριμάσει πια στις καρδιές των σκλαβωμένων Ελλήνων και είχαν αρχίσει να δημιουργούνται οι συγκυρίες που έδωσαν το έναυσμα για την έναρξη της Επανάστασης.

Τότε ήταν που η νέα Ελληνική ιστορία γέμισε από ήρωες και ηρωίδες, αγίους και αγίες, εθνομάρτυρες, νεομάρτυρες, διδασκάλους του Γένους, λόγιους, ποιητές, ανθρώπους που με ανιδιοτέλεια και αυταπάρνηση δεν δίστασαν να δώσουν τα πάντα για μια ελεύθερη Ελλάδα, περιουσία, καλοπέραση ακόμη και τη ζωή τους.

«Σήκωσαν το ανάστημά τους, έπιασαν τα όπλα, πήραν πρωτοβουλίες και κυρίως τη ζωή και τη μοίρα τους στα δικά τους χέρια. Έγιναν ήρωες, θρύλοι που ενέπνευσαν και συνεχίζουν να εμπνέουν έναν ολόκληρο κόσμο. Έγιναν τραγούδια, ποιήματα, πίνακες ζωγραφικής, αγάλματα. Έγιναν ιστορία. Ένδοξη ιστορία, γεμάτη αίμα και δάκρυα, ντυμένη με τη γαλανόλευκη σημαία μας.»

Όταν πλάκωσε η μεγάλη σκλαβιά στις 29 Μαΐου του 1453 και το γένος μας στέναξε κάτω από το βαρύ σκοτάδι της Τουρκικής βαρβαρότητας, μια μοναδική ακτίνα φώτιζε τις ψυχές των ραγιάδων, η Μεγάλη Ιδέα του Ελληνισμού.
Ο Ελληνισμός χρειαζόταν πράγματι μια τέτοια ιδέα για να επιβιώσει, να διατηρηθεί δηλαδή ζωντανός και ακμαίος στο ιστορικό γίγνεσθαι. Η διάχυτη λοιπόν παρουσία της μεγάλης αυτής ιδέας του γένους στις ψυχές των σκλαβωμένων Ελλήνων, επιβεβαιώνεται και επισφραγίζεται με την σωρεία των επαναστατικών κινημάτων για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού κατά τους τέσσερις αιώνες της σκλαβιάς.

Όπως παρατήρησε ο κ. Ζούρας, τα επαναστατικά αυτά κινήματα υπήρξαν οι πρόδρομοι της μεγάλης και σωτήριας επανάστασης του 1821, της επανάστασης που χάραξε το πλαίσιο διαμόρφωσης του νεοελληνικού κράτους. Συντελεστές της μεγάλης αυτής εθνεγερσίας καθώς και των προεπαναστατικών κινημάτων, υπήρξαν ο κλήρος, οι κλέφτες και αρματολοί, οι δάσκαλοι του γένους, άνθρωποι που σύστησαν παντού στην υπόδουλη Ελλάδα σχολεία, «η ψυχή όμως η διευθύνουσα τους αγώνας ήτο πάντοτε η Εκκλησία».

Ανάμεσα στις ηρωικές προσωπικότητες είναι και πολλοί κληρικοί. Ο καθένας από αυτούς αγωνίσθηκε με τον δικό του τρόπο για την ελευθερία. Έβαλε το δικό του λιθαράκι στον αιματοβαμμένο αγώνα των Ελλήνων ή προετοίμασε το έδαφος για να ανάψει η σπίθα της επανάστασης. Κατά τα έτη 1453 – 1821 η Εκκλησία και ο κλήρος διαδραμάτισε κυρίως τρεις σημαντικούς ρόλους: του ηγέτη, του επαναστάτη και του δασκάλου.

Ως ηγέτης, ο ελληνικός κλήρος «ντύθηκε» με την αίγλη των βυζαντινών αυτοκρατόρων. Μέσω του Πατριαρχείου κατόρθωσε να προσφέρει τις σημαντικότερες υπηρεσίες στο υπόδουλο ελληνικό έθνος και τις περισσότερες φορές μαρτύρησε γι’ αυτό. Δεν άφησε ούτε στην μικρότερη περίπτωση να πάει χαμένο το δικαίωμα άσκησης πολιτικής ή εκκλησιαστικής εξουσίας ώστε να μην απογοητεύσει κανέναν Έλληνα, κανένα χριστιανό.

Ως επαναστάτης πρωτοστάτησε σχεδόν σε κάθε κίνημα για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού, εμψύχωσε τους Έλληνες αγωνιστές κρατώντας άσβεστη τη μνήμη για τη χαμένη πατρίδα, πρόβαλε τη Μεγάλη Ιδέα του Ελληνισμού σαν τον υψηλότερο στόχο του Έθνους, αψήφησε τον θάνατο και μαρτύρησε στα χέρια του τούρκου δυνάστη. Με λίγα λόγια δόθηκε «ψυχή τε και σώματι» στον αγώνα για τη λευτεριά.

Ως δάσκαλος η εκκλησία διέδωσε μέσω της παιδείας την αξία της ελευθερίας, διεύρυνε το πνευματικό επίπεδο των Ελλήνων, διατήρησε ακέραιη τη γλώσσα και τις εθνικές και θρησκευτικές παραδόσεις, έχτισε σχολεία και έχυσε το αίμα της για την πραγματοποίηση των στόχων αυτών.

«Οι ήρωες και οι ηρωίδες του ’21 δεν μπορούν να ζήσουν χωρίς την χριστιανική πίστη, την ελληνική παράδοση και την ηθική μέσα στην οποία γαλουχήθηκαν. Ο θάνατός τους υπήρξε παράδειγμα για τους μεταγενέστερους, υπήρξε δίδαγμα.»

Αγγελική Μαστρομιχαλάκη

Η κα Μαστρομιχαλάκη, μίλησε στη συνέχεια, για τις γυναίκες στην Ελληνική

Επανάσταση, ως αυθεντικές προσωπικότητες του Αγώνα. Ο πόλεμος του 1821, για την κατάκτηση της ανεξαρτησίας, δεν είχε γεννήσει μονάχα ήρωες, αλλά και ηρωίδες, τα ονόματα των οποίων συνδέονται με γεγονότα ένδοξα της εποχής.

Οι πληροφορίες που διατίθενται για τη θέση των Ελληνίδων στην Τουρκοκρατία, προέρχονται κυρίως από τις αναφορές των περιηγητών, που επισκέπτονταν περιοχές κάτω από ποίκιλες στρατιωτικές και πολιτικές συνθήκες και για διαφορετικούς λόγους, καθώς επίσης και από τα δημοτικά τραγούδια, πολλά από τα οποία αναφέρονται στην πολεμική δράση και τις ηρωικές πράξεις γυναικών.

«Η Ελληνίδα πράγματι στέκει με θάρρος στις πρώτες γραμμές της μάχης. Παλεύει με την ίδια υψηλή συνείδηση, τα ίδια ιδανικά του άνδρα και το όπλο στο χέρι. Ριψοκινδυνεύει και θυσιάζεται όμοια με τον άνδρα για την τιμή και τη λευτεριά της πατρίδας. Κι ακόμα είναι η μάνα που ανάθρεψε και γαλούχησε τις γενεές των ηρώων.»
Η προσφορά της Ελληνίδας και κατά την προεπαναστατική περίοδο αλλά και στον Αγώνα του 1821-1829 για την ανεξαρτησία, είναι μεγάλη και πολλαπλή.

Γιατί όπως περιέγραψε η κα Μαστρομιχαλάκη, πολεμά σαν άνδρας πλάι στον άνδρα ή και στη θέση του, με τόλμη και λεβεντιά, ηρωισμό και αυτοθυσία. Ανέλαβε έτσι νέες ατομικές ευθύνες, ενώ ήταν κοινωνικά και οικονομικά ακόμα εξαρτημένη, δεσμευμένη μέσα στις συμπληγάδες της παραδοσιακής οικογενειακής δομής και του νοικοκυριού, με τα ατελή κοινωνικά μέτρα και την εξακολούθηση της νοοτροπίας των ξεχωριστών ρόλων ανάμεσα στα δύο φύλα.

Στον εθνικό ξεσηκωμό του 1821 δεν έλειψε η ενθουσιώδης και ηρωική συμμετοχή των γυναικών. Αγωνίστριες από κάθε κοινωνική τάξη και τόπο έσπευσαν να συμβάλουν στην εξέγερση, αψηφώντας τον πανίσχυρο οθωμανικό στρατό. Για πολύ μεγάλο διάστημα, η παρουσία των γυναικών στον Αγώνα είχε υποτιμηθεί.

Ωστόσο, η λαϊκή μούσα εξύμνησε τη φιλοπατρία, την αγωνιστικότητα και τον ηρωισμό της Ελληνίδας αγωνίστριας, είτε όταν πρωταγωνιστούσε στα πεδία των μαχών είτε όταν περίμενε τα παιδιά ή τον σύζυγό της να επιστρέψουν απ’ τις συγκρούσεις. Το πλήθος των ηρωίδων που συναντούμε στη δημοτική μας παράδοση μας αφήνει ίχνη της μεγάλης συμβολής της γυναίκας στην Επανάσταση.

Οι γυναίκες δεν έπαιξαν σημαντικό ρόλο μόνο κατά τον επταετή ξεσηκωμό, αλλά και την προηγούμενη περίοδο. Γαλουχημένες λοιπόν στη σκληρή εποχή της οθωμανικής κατοχής, αγωνίστηκαν ισάξια με τους άντρες, όταν έφθασε η ώρα της Επανάστασης.

«Οπωσδήποτε από κάπου άντλησε δύναμη η Ελληνίδα της Τουρκοκρατίας και του

Εικοσιένα. Η Ελληνίδα-γυναίκα άντλησε δύναμη από ψηλότερα, από την Κυρά του Γένους, την Παναγία!

Δημιούργησε και αυτή την παράδοση η Ελληνίδα της Τουρκοκρατίας και του Εικοσιένα: την παράδοση της κυράς του Γένους, που συνδέει τον εθνικό βίο των Ελλήνων στενά, με την Παναγία Θεοτόκο. Γι' αυτό και είναι απίστευτος ο αριθμός των ναών της Παναγίας στην Ελλάδα. Από την Παναγία αντλούσε παρηγοριά και δύναμη η Ελληνίδα της πολυστένακτης δουλείας και του πολυαίμακτου αγώνα της Ελευθερίας. Και εκεί κατηύθυνε το Γένος να προσβλέπει, να ελπίζει και να σώζεται.»

Η Ελληνίδα στο '21, συνέχισε η κα Μαστρομιχαλάκη, δέχθηκε κάθε είδους οργή, αγριότητα, βάσανο, θάνατο, ατίμωση και σκλαβιά από τους Τούρκους, Αρβανίτες και Αιγυπτίους.

Και όταν ήρθαν οι μαύρες ώρες των εμφυλίων πολέμων στον Αγώνα του '21, όταν οι ήρωες έχαναν τους εαυτούς τους, οι Ελληνίδες κράτησαν τους αγνούς πόθους τους, την πίστη τους και τη δύναμή τους και δεν βαρύνονταν με πάθη, με φιλοδοξίες ούτε με λεηλασίες, αρπαγές και εγκλήματα.

Και όταν ο αγώνας τελείωσε, παρά τη δραματική εξάντληση, η Ελληνίδα, η χαροκαμένη γυναίκα του απόμαχου αγωνιστή, η μαυροφορεμένη χήρα του πεσόντος μαχητή, η αλύγιστη μάνα των πεινασμένων, ξεπέρασε τον πόνο της και ξαναβρήκε τη ζωτικότητα και την Πίστη στο Θεό και στο Γένος, την εμπιστοσύνη στον εαυτό της και νοικοκύρεψε την νεοελληνική οικογένεια και τον τόπο ετούτο τον Ελληνικό.

«Η Ελληνίδα γυναίκα στην Τουρκοκρατία και στο '21, ούτε διακηρύξεις, ούτε επίσημες κατοχυρώσεις είχε για την ισότητα των δύο φύλων και για δικαιώματα. Είχε όμως αφάνταστα εκπληκτική ευαισθησία για τις υποχρεώσεις της στην Ορθόδοξη Χριστιανική Πίστη και στην Ελλάδα.

Έτσι μεγαλούργησε, δικαιώθηκε ενώπιον Θεού και των γενεών των επομένων ανθρώπων και άνοιξε δρόμο για τις επερχόμενες γενεές και για την δική μας. Το δρόμο της προσφοράς, του χρέους, της θυσίας.»
Του Σταμάτη Μιχαλακόπουλου / Ι. Ν. Ευαγγελιστρίας Πειραιώς